

Startside>Familierechtige forhold og arv>Forældresvar, forældremyndighed og samværsret Forældresvar, forældremyndighed og samværsret

Polen

1 Hvad indebærer begrebet "forældremyndighed" i praksis? Hvilke rettigheder og pligter har indehaveren af forældremyndigheden?

Der findes ingen definition på forældremyndighed i den polske lov om familie og værgemål. Ifølge den polske juridiske litteratur skal forældremyndighed forstås således, at den omfatter alle forældrenes rettigheder og forpligtelser over for deres barn med det formål at sikre passende omsorg for barnet og dets formue.

2 Hvem har normalt forældremyndigheden over et barn?

Begge forældre har forældremyndigheden over barnet. Hvis en af forældrene er død eller ikke har fuld rets- og handleevne, har den anden forælder forældremyndigheden. Det samme gælder, hvis en af forældrene har fået frataget forældremyndigheden, eller hvis udøvelsen af dennes forældremyndighed er suspenderet.

Desuden kan en forælders forældremyndighed begrænses ved en retsafgørelse. I så fald kan den anden forælder udøve forældremyndigheden over barnet alene i det omfang, der er fastsat i den pågældende afgørelse.

3 Kan der udpeges en anden person i stedet for forældrene, hvis disse ikke kan eller ikke ønsker at udøve forældremyndigheden over deres børn?

Hvis forældrene ikke kan udøve forældremyndigheden, kan de anmode værgemålsretten (*Sąd Opiekunicy*) eller en anden offentlig myndighed om at få barnet anbragt i familiepleje. I særligt hastende tilfælde kan barnet på begæring af eller med samtykke fra barnets forældre blive anbragt i plejefamilie på grundlag af en aftale mellem chefen for et distrikt (*starosta*) og en plejefamilie eller personer, der driver et familiebaseret børnehjem (*rodzinny dom dziecka*). Hvis forældrene er uvillige til at udøve forældremyndigheden over deres barn, kan de give deres samtykke til, at barnet bortadopteres. Der findes tre former for adoption efter polsk ret: fuldstændig, fuldstændig og uigenkaldelig (også kaldet "fuld adoption") og simpel adoption.

Skulle barnets tarv blive bragt i fare, hvis forældrene ikke udøver forældremyndigheden behørigt, kan deres forældremyndighed begrænses ved en afgørelse truffet af værgemålsretten, og barnet kan anbringes i familiepleje, på et familiebaseret børnehjem, på en børneinstitution, på et pleje- og behandlingscenter, et pleje- og omsorgscenter eller på et terapeutisk rehabiliteringscenter.

4 Hvordan reguleres spørgsmålet om forældremyndigheden, hvis forældrene bliver skilt, eller deres forhold opløses?

Når en polsk domstol træffer afgørelse om skilsmisse, separation eller omstødelse af et ægteskab, skal den træffe afgørelse om forældremyndigheden over et barn, medmindre den ikke har kompetence med hensyn til forældremyndighed i en bestemt sag. Når en polsk domstol træffer afgørelse om forældremyndighed, kan den tage hensyn til en skriftlig aftale mellem ægtefællerne om, hvordan forældremyndigheden skal udøves, hvis den er i barnets tarv.

Hvis der ikke opnås enighed mellem forældrene, kan retten under hensyntagen til barnets ret til at blive opfostret af begge forældre:

- 1) træffe afgørelse om fælles udøvelse af forældremyndigheden
- 2) tildele forældremyndigheden til en af forældrene og begrænse den anden forælders forældremyndighed til bestemte rettigheder og forpligtelser over for barnet.

5 Hvilke formaliteter skal overholdes, for at en aftale mellem forældrene om forældremyndighed bliver juridisk bindende?

Udformningen af denne aftale er ikke fastsat ved lov, og det skal bemærkes, at en aftale mellem forældrene om, hvordan forældremyndigheden skal udøves, ikke har nogen retsvirkning og kun kan betragtes som et grundlag for retsafgørelsen i sagen. En sådan aftale kan også indgås ved mægling. Aftalen er i så fald skriftlig og underskrives af begge forældre og mægleren, men den skal godkendes af en domstol, hvis den skal være juridisk bindende.

6 Hvilke alternative konfliktløsningsmuligheder findes der, hvis forældrene ikke kan nå til enighed om en aftale om forældremyndigheden?

Forældrene kan blive bistået af en mægler. Mæglingsydelser leveres på grundlag af en mæglingssaftale eller en retsafgørelse, hvori retten henviser forældrene til mægling. Aftalen kan også indgås ved, at den ene forælder giver samtykke til mægling, hvis den anden forælder har anmodet om mægling. Dog har et forlig indgået ved hjælp af en mægler ikke retskraft som et retsforlig, før det er godkendt af retten.

7 Hvilke spørgsmål vedrørende barnet kan dommeren afgøre, hvis forældrene går til domstolene?

Forældre kan indbringe en sag om forældremyndighed for værgemålsretten i forbindelse med forskellige spørgsmål såsom:

- 1) den måde, hvorpå forældremyndigheden og retten til samvær med barnet skal udøves, hvis forældremyndigheden deles af begge forældre, der bor hver for sig
- 2) løsning af en tvist om vigtige spørgsmål vedrørende barnet, hvis forældrene ikke kan blive enige om, hvordan disse spørgsmål skal løses, bl.a. bestemmelse af bopæl, skolevalg, valg af fornavn og efternavn, beslutninger om lægebehandling, rejser til udlandet osv.
- 3) retshandler mellem et barn og en forælder, hvis sådanne retshandler går ud over den almindelige forvaltning af barnets formue.

8 Hvis den ene af forældrene får tilkendt forældremyndigheden alene, betyder det så, at vedkommende kan træffe beslutninger om alle forhold omkring barnet uden først at rådføre sig med den anden part?

Ja. Hvis retten overdrager hele forældremyndigheden til en af forældrene, kan denne forælder selv træffe alle beslutninger vedrørende barnet uden at rådføre sig med den anden forælder eller anmode om dennes samtykke.

Værgemålsretten kan fratage en forælder forældremyndigheden, hvis forældremyndigheden ikke kan udøves som følge af en permanent hindring, eller hvis den pågældende forælder misbruger sin forældremyndighed eller groft forsømmer sine forpligtelser over for barnet.

9 Hvad betyder det i praksis, hvis domstolen tillægger forældrene fælles forældremyndighed over et barn?

Hvis forældrene tillægges fælles forældremyndighed, betyder det, at de kan og skal udøve de samme rettigheder og har de samme forpligtelser over for barnet. Dette betyder bl.a., at væsentlige spørgsmål vedrørende barnet skal løses af forældrene i fællesskab eller af en værgemålsret, hvis de ikke kan nå til enighed.

10 Til hvilken domstol eller anden myndighed skal jeg indgive anmodning om forældremyndighed? Hvilke formaliteter skal overholdes, og hvilke dokumenter skal jeg vedlægge min anmodning?

Sager om forældremyndighed behandles af distriktsdomstolen (*Sąd Rejonowy*), afdelingen for familie- og børnesager (værgemålsretten) i den retskreds, hvor barnet bor. Hvis der ikke findes et sådant grundlag, ligger kompetencen hos distriktsdomstolen i hovedstadsregionen Warszawa.

Der skal indgives en begæring sammen med barnets fødselsattest, forældrenes vielsesattest (hvis de er gift) og andre dokumenter til støtte for begæringen, f. eks. lægeattester, eksamensbeviser, vurderinger fra uddannelsesinstitutioner osv.

11 Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde? Findes der en hasteprocedure?

Sager om forældremyndighed henhører under den såkaldte frivillige retspleje, som er mindre formel end en kontradiktorisk procedure.

På begæring af en af sagens parter kan værgemålsretten desuden træffe passende foreløbige foranstaltninger under de specifikke omstændigheder.

Afgørelser i denne henseende bliver effektive og eksigible, når de træffes.

12 Kan jeg få retshjælp?

Parterne i sager vedrørende forældremyndighed skal betale gebyrer og omkostninger ifølge lov om sagsomkostninger i civile sager. I henhold til lovens artikel 102, stk. 1, kan en part i en retssag anmode om fritagelse for retsafgifter og sagsomkostninger ved at indgive en erklæring om, at vedkommende ikke er i stand til at bære sådanne omkostninger, uden at det medfører store vanskeligheder for vedkommende selv eller for vedkommendes familie.

Ansøgningen bør ledsages af en opgørelse med angivelse af ansøgerens familieretlige stilling, formue, indkomst og levebrød. Retten kan delvist fritage en part i sagen for retsafgifter og sagsomkostninger, hvis den pågældende part kun er i stand til at betale en del af disse omkostninger (artikel 101, stk. 1).

13 Kan en afgørelse om forældremyndighed appelleres?

Ja. En afgørelse kan appelleres til en højere retsinstans. Retsafgørelser om forældremyndighed afsagt af en distriktsdomstol (*Sąd Rejonowy*) kan indbringes for en regional domstol (*Sąd Okręgowy*). Retsafgørelser om forældremyndighed afsagt af en regional domstol i sager vedrørende skilsmisse, separation eller omstødelse af et ægteskab kan indbringes for en appeldomstol (*Sąd Apelacyjny*).

14 I visse tilfælde kan det være nødvendigt at gå til en domstol eller en anden myndighed for at få en retsafgørelse om forældremyndighed fuldbyrdet. Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde?

Rettens fuldbyrdesorgan i sager om tilbagegivelse af et barn er en af retten udpeget værge (*kurator sądowy*). Hvis en retsafgørelse om tilbagegivelse af et barn ikke overholdes, skal den person, som har ret til at få sit barn tilbage, anmode den ret, der har truffet den pågældende afgørelse, om at afsige kendelse om tvangs fjernelse af barnet ved en beskikket værge. Hvis det ikke vides, hvor den person, der er omfattet af forældremyndighed, opholder sig, undersøger retten sagen for at fastslå den pågældendes opholdssted. Kendelsen afsiges af retten til en beskikket værge i form af en afgørelse, som kan afsiges for lukkede døre. En sådan kendelse kan ikke kæres. Den beskikkede værge fastsætter datoen for fjernelsen af barnet og underretter den berettigede person herom. Den beskikkede værge kan fjerne barnet fra enhver person, hos hvem barnet opholder sig, og i denne forbindelse kan den beskikkede værge anmode politiet, psykologer osv. om bistand.

Den civile retsplejelov indeholder en anden procedure for afgørelser om samværsret. I dette tilfælde vil værgemålsretten på begæring af en person, der er berettiget til samvær med et barn, meddele den person, som har forældremyndigheden, men ikke opfylder sine forpligtelser som følge af en dom eller et forlig om samvær med barnet, at vedkommende kan blive pålagt at betale et bestemt beløb til den berettigede person for hver tilsidesættelse af forpligtelserne. Hvis en person, som har ret til samvær med et barn, eller en person, der har fået forbud mod samvær, tilsidesætter forpligtelserne ifølge afgørelsen, meddeler værgemålsretten den pågældende, at vedkommende kan blive pålagt at betale et bestemt beløb til den person, som har forældremyndigheden over barnet. Hvis den person, som værgemålsretten har pålagt at betale et bestemt beløb, fortsat undlader at opfylde sine forpligtelser, pålægger værgemålsretten den pågældende at betale et skyldigt beløb, som er fastsat i overensstemmelse med antallet af overtrædelser. Genparten af den eksigible afgørelse eller aftalen om samvær med et barn skal være vedlagt den begæring, der er nævnt ovenfor.

15 Hvad skal jeg gøre for at få en afgørelse om forældremyndighed, der er truffet af en domstol i en anden medlemsstat, anerkendt og fuldbyrdet i denne medlemsstat?

De relevante bestemmelser findes i kapitel III i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager og i sager vedrørende forældreansvar. Generelt anerkendes og fuldbyrdes disse afgørelser uden yderligere procedurer. Det er imidlertid muligt at anmode om anerkendelse eller fuldbyrdelse af en afgørelse ved en regional domstol (*Sąd Okręgowy*). De regionale domstole er også kompetente til at behandle en anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel. I begge tilfælde skal anmodningen opfylde kriterierne for et procesdokument, hvilket betyder, at der specifikt skal gøres rede for anmodningen, de faktiske omstændigheder, som begrundet en sådan anmodning, og hvorvidt parterne har forsøgt mægling.

16 Til hvilken domstol i denne medlemsstat skal jeg henvende mig for at gøre indsigelse mod en afgørelse om forældremyndighed, som er truffet af en domstol i en anden medlemsstat? Hvad er fremgangsmåden i disse tilfælde?

En anmodning om indsigelse mod en afgørelse truffet af en domstol i en EU-medlemsstat indgives til den regionale domstol, der har stedlig kompetence til at behandle sagen, der er afgjort ved en udenlandsk domstol, eller i den retskreds, hvor den stedligt kompetente distriktsdomstol (*Sąd Rejonowy*) befinder sig, eller i mangel heraf, til den regionale domstol i Warszawa (*Sąd Okręgowy w Warszawie*). Den regionale domstols afgørelse kan appelleres, og appelrettens afgørelse kan gøres til genstand for en kassationsappel. Det er også muligt at anmode om at få genoptaget en sag, som er afsluttet ved en endelig afgørelse om anerkendelse og erklæring af den pågældendes afgørelses ulovlighed. Sagen behandles i overensstemmelse med reglerne for frivillig retspleje.

17 Hvilken lovgivning finder anvendelse i en sag om forældremyndighed, hvor barnet eller parterne ikke bor i denne medlemsstat eller er af forskellig nationalitet?

Den gældende ret i sager vedrørende forældremyndighed og samværsret er fastsat i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn eller i de bilaterale aftaler, som Polen er part i. Hvis ingen af disse instrumenter er relevante, finder de internationale privatretlige bestemmelser anvendelse. Hvis barnets sædvanlige opholdssted ændres til et opholdssted i et land, der ikke er part i konventionen, regulerer lovgivningen i det pågældende land fra da af ændringer i betingelserne for anvendelsen af de foranstaltninger, som træffes i det land, hvor barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted.

Denne webside er en del af [Dit Europa](#).

Vi vil gerne have din [feedback](#) om, hvor nyttige informationerne er for dig.

This webpage is part of an EU quality network

Sidste opdatering: 16/12/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.